

BESZÉLGETÉS VÉKES CSABÁVAL

Humorra hangolva

MÉSZÁROS MÁRTON

VÉKES CSABA. ELSŐ NAGYJÁTÉKFILMJE, A HETEDIK ALABÁRDOSA A RENDEZŐ-FORGATÓ-KÖNYVÍRÓ SZÍNHÁZBAN ELTÖLTÖTT ÉVEIBŐL TÁPLÁLKOZIK.

• „Mi ennek az esszenciája”, kérdezi a rangidős színész a *Hetedik alabárdosban*. A kérdést a filmjére vonatkoztatva is feltehetjük.

A kérdés úgy folytatódik a filmben, hogy „mi ez a szar”. Erre próbálok válaszolni. Szűken nézve egy történet, amiben egy kis ember megharcol az ő nagy lehetőségével, színházi közegben. Ennek ismert és kevésbé ismert buktatóival fűszerezve, ami akkor, ha szimpatikus a hős, magával ragadó lehet. Tágabban nézve a *Hetedik alabárdos* a mai színházi helyzetről is mesél, ugyanakkor benne van a kőszínház a politikai függéssel együtt, de az alternatívabb színházi közeg is, ami egyik napról a másikra próbál fennmaradni, megküzdeni a berozsdásodott színházi formákkal.

• A főhőse, aki szindarabot ír és rendez, határozottan megpróbál szólni valamiről, kevés sikerrel. Nehéz feladat a művészi önkifejezés?

Igen. Annál is inkább, mert rém szubjektív. És magunkban sem vagyunk biztosak: amit ma leírtam, azt holnap kitörölöm, és ezt csinálom addig, amíg van rá időm. Tegnap tehetségesnek tűntem, ma dilettánsnak. A könyv írása alatt sokat beszélgettünk arról, hogy a hősünk tehetséges legyen-e, vagy teljesen béna. Na, de mihez képest? Én megírom, hogy szuper tehetséges, ha viszont a nézőnek teljesen más a színházi izlése, akkor nem ezt fogja gondolni.

• A film erősen építkezik a vígjátékelemek és a színházról szóló alkotások kliséiből. Hogyan viseli a néző a változatos ságot?

Melyik néző, és milyen változatos ságot? Talán nem az a fő kérdés, hogy bizonyos kliséket mennyire unnak, hanem az, hogyan működnek, működ-

nek-e egyáltalán? Ha erre pozitív a válasz, akkor fel sem merül, hogy már megint egymásé lett szerelmes. Persze, gondolom lesz ilyen, lesz olyan néző is. Ennek az arányán nem kevés múlik.

• Alapvetően színpadi színészként és rendezőként dolgozik, ezért volt ennyire szívügye a színházról szóló történet?

Magyarországon nem válik külön a filmszínész és a színpadi színész, csak színész van. És igen, a színházi közegben irreálisan sok időt töltöttem. Erről tudok úgy mesélni, hogy az egészet a magaménak tudjam mondani, s még, ha a filmben bőven eltűlözva is, de hitelesen jelenjen meg.

• Mi fogta meg a vígjáték műfajában?

Nem műfajban gondolkodom, történetet mesélek. Számomra ez humor nélkül elképzelhetetlen.

• Többek között Herendi Gábor filmrendező mellett Ön is producere volt a filmnek. Milyen feladatot látott el ebben a minőségben?

Az általam létrehozott Blue Duck Arts forgatókönyvíró műhely alapítása óta kilenc év telt el. Azóta lényegét tekintve folyamatosan végzek produceri tevékenységeket, így természetes volt, hogy a *Hetedik alabárdos*nál is részt veszek benne. Támogatókat hoztam a filmbe, akik anyagi segítséget vagy egyéb szolgáltatást nyújtottak, részt vettem a pályázat megírásában, a stáb összerakásában, a tárgyalásokon. Később a gyártási folyamat alatt Fancsikai

Eszter és Péter átvettek minden ilyen jellegű terhet a vállamról.

• A *Filmalap* által pályakezdők számára indított *Inkubátor Program* első támogatójaként, 62 milliós gyártási támogatással forgatott. Elégnek találta az összeget egy mozifilmhez?

Ahhoz, ami támogatást megnyertünk, még sikerült minimális többletforrást bevonni. Alacsony költségvetésnél hatványozottan igaz, hogy minden forint számít. Húsz napot forgattunk, ami egy mozifilmnél nagyon-nagyon kevés, így feszített munkatempóban dolgoztunk. Nem engedhettünk magunknak csúszást, túlórárt sem nagyon.

• Miért éppen a 41. *Montreali World Filmfesztivál* elsőfilmes versenyprogramjában tartják a *Hetedik alabárdos* világpremierjét?

Miután elkészült a film, a *Filmalappal* próbáltuk belőni, melyik az a rangos fesztivál, ahol keresnivalója lehet ennek a filmnek. Fontos szempont volt az is, hogy a külföldi megméréstetés időben is stimmeljen a hazai bemutatóhoz. *Montreal* minden szempontból adta magát. Észak-Amerika legrangosabb fesztiválja, bemutató előtt három héttel debütál a film, és már voltam ott *Á(l)lomás* című kisfilmmel. Megpróbáltuk, bejött, ezt hívják szerencsének. Biztos volt, hogy a miskolci Cinefeste is nevezünk, hogy a *Hetedik alabárdos* Magyarországon is lehessen fesztiválon. De vannak további tervek is, pár helyre biztos elküldjük.

„Nehogy véletlenül csattanjon az a poén”
(Nagy Ervin és Bánki Gergely)

HETEDIK ALABÁRDOS

Színház az egész alvilág

VAJDA JUDIT

A SZÍNHÁZI KÖZEG SOK VÍGJÁTÉKOT SIKERRE VITT, DE NEM 100%-OS A GARANCIA.

Remekül kezdődik Vékes Csaba bemutatkozó nagyjátékfilmje, a Filmalap Inkubátor Programjának első elkészült alkotása. Minden van benne, ami a nevetéshez kell: szerencsétlen színpadi statiszta, véletlenül levágott lábujjú sztárszínész és egy összeesküvés, amibe szegény hősünk tudtán kívül belekeveredik. A színházi közeg több filmnek is szerencsét hozott már, a *Lenni vagy nem lenni*-től kezdve a *Producereken* át a *Szerelmes Shakespeare*-ig. A *Hetedik alabárdos*-ban ugyan egy jelentéktelen, örök statisztaságra kárhozott figura áll a középpontban, ami annyira nem nézőcsalogató ötlet, de csakhamar kiderül, hogy a sajnálatra méltó főhős előtt megnyílik a lehetőség arra, hogy berobbanjon, és kis senkiből a vidéki színház kulcsalakjává váljon, hiszen megrendezheti darabját, a *Hetedik alabárdost* – a felemelő vagy épp vicces

karriertörténetek pedig mindig sokakat érdekelnek.

De Vékes Csaba rendező biztosra akart menni, és a szatirikus kiindulási alap mellé a már említett *Producerek* című musicalből ismert sztorit is lenyúlta: főhősünk „lila ködös fos” darabját (idézet a színházigazgatótól) ugyanis arra szánják, hogy hatalmasat bukjon. Sőt eleve azért esett rá a választás, mert totális csődöt jósolnak neki, ily módon pedig könnyedén át lehet játszani a színházat az ukrán maffiának, akik valami sokkal profitábilisabb műintézményt akarnak nyitni az épületben: egy wellness szállót.

A kitűzött céljig eleinte kifejezetten jól sikerült jeleneteken át vezet az út: nagyon ötletes az egész sztori miértjét megfogalmazó képsor, amikor a kétbalkezes statiszta véletlenül elszabadult alabárdja nagyon rossz helyre talál, vagy amikor a saját darabját színre vivő fontos rendezővé avanszáló karakter egy csocsómeccs keretében próbálja megtalálni a közös hangot új csapatával. Úgy általában frappánsnak nevezhető, ahogy a címben is említett fegyver többször is előkerül a cselekmény során, és mindig valamilyen sorsdöntő eseménynek vagy akciónak lesz az elindítója.

Csakhogy ahogy telik-múlik a játékidő, egyre több lesz az olyan jelenet, aminek semmi köze a cselekményhez, nem árnyalja a karaktereket, nem vicces, és úgy általában nem igazán érthető, mit is akartak vele mondani. Ilyen a színház

nagy öregje és a főhős közös berúgása vagy a statisztatárs váratlan megjelenése: ezeknek a részeknek a mibenlétét azért is nehéz megfejteni, mert közben viszonylag célirányosan halad a cselekmény is, így még feltűnőbbé válik ezen epizódok céltalansága, értelmetlensége.

Hogy a rendező még nem beszéli igazán jól a filmnyelvet, ezen kívül az is bizonyítja, hogy nem tud mit kezdeni az olyan feladatokkal, mint egy suspense kitaratása vagy egy visszatérő poén jókor és jó helyen elsütése. Azt, hogy a főhős darabját bukásnak szánják, a néző az elejétől kezdve tudja, a központi figura viszont nem, ezért jogosan várhatnánk, hogy látványos körülmények között derüljön ki, vagy legalábbis megmozgasson valamit emberünkben. Ehelyett az történik, hogy mikor a színházigazgató feltárja Miki előtt az igazságot, ő kis túlzással csak megvonja a vállát. Ami pedig a humorral való bánásmódot illeti: több jeleneten keresztül okoz kínzó kíváncsiságot a közönségben, hogy miért van a bonvivánt hozó Nagy Ervin arca folyamatosan barnára festve. Erről egy színésztársa rántja le a leplet (nagy sikerrel játszotta Othellót, és fél, hogy a barna maszk nélkül nem ismernék fel az utcán a rajongók), de olyan rosszul időzítve, mintha a vicces bemondást inkább elrejteni akarták volna, nehogy véletlenül csattanjon az a poén.

És ez így megy a játékidő végéig: minden jó megmozdulásra jut egy fájoan kínos, ráadásul tovább rontja a helyzetet, hogy a két végső csattanóból legalább az egyik könnyedén kitalálható (a nagy színkritikus meghívásához kapcsolódó), így a film végül részleteiben és egészében véve is csalódást okoz. Kár, mert csak egy kicsit kellett volna még csiszolni rajta, a kölcsönzött ötletek helyett a sajátokra fókuszálva, és a *Hetedik alabárdos* abszolút működőképes kis magyar szatírra lehetett volna.

HETEDIK ALABÁRDOS – magyar, 2017. Rendezte és írta: **Vékes Csaba**. Kép: **Bálint Dániel**. Zene: **Kovács Márton**. Vágó: **Gotthárdi Balázs**. Producer: **Herendi Gábor, Fancsikai Eszter, Fancsikai Eszter, Vékes Csaba**. Szereplők: **Bánki Gergely, Sárközi-Nagy Ilona, Bezerédi Zoltán, Murányi Tünde, Kalocsay Mercedes, Ujlaki Dénes, Nagy Ervin**. Gyártó: **Hetal Film**. Forgalmazó: **Skyfilm**. 87 perc.

